

*Канд. техн. наук, доцент кафедри
обчислювальної техніки та
систем управління С. Є. Бантюков,
канд. техн. наук, доцент кафедри
спеціалізованих комп'ютерних
систем С. О. Бантюкова*

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ІТ-СПЕЦІАЛІСТІВ

Проектом Положення про дуальну форму здобуття вищої та фахової передвищої освіти [1] визначається, що дуальна форма здобуття освіти в закладах вищої та фахової передвищої освіти передбачає здобуття освіти шляхом поєднання навчання осіб у закладах вищої освіти з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації на основі договору. Цим Положенням також визначається мета впровадження дуальної форми здобуття освіти та основні завдання навчання за дуальною формою освіти, згідно з якими і відбувається організація дуальної форми здобуття вищої освіти в закладах вищої освіти.

До переваг дуального навчання звичайно відносять:

- здобувач вищої освіти отримує набагато більше практичних навичок, ніж на практичних заняттях у ЗВО; знайомиться з виробничими ситуаціями не теоретично, а практично; теоретичний матеріал легше освоюється через вирішення реальних професійних завдань;

- здобувач вищої освіти розуміє необхідність отримання знань для застосування їх у виробництві; у нього формується психологія реального фахівця на виробництві, якому треба приймати рішення і нести за них відповідальність; раніше адаптується до виробничих і соціальних відносин на підприємстві;

- роботодавець оцінює якість підготовки майбутніх фахівців ще під час їх навчання, а також отримує можливість оцінити рівень підготовки безпосередньо у виробничих умовах;

- частину витрат з підготовки майбутніх фахівців може нести потенційний роботодавець;

- дуальна форма забезпечує високий відсоток працевлаштування випускників, оскільки вони більшою мірою відповідають вимогам і запитам роботодавця.

Але, не зважаючи на вказані переваги дуальної форми навчання, існують визначені проблеми при впровадженні цієї форми здобуття вищої освіти при підготовці ІТ-спеціалістів:

1. Існує проблема невідповідності між реальними потребами підприємств ІТ-сфери в знаннях ІТ-фахівців та обсягом, напрямками підготовки випускників, їхніми знаннями та навичками.

2. Недостатній рівень володіння викладачами сучасними технологіями розроблення програмних продуктів.

3. Незацікавленість ведучих підприємств ІТ-сфери у співпраці з непрофільними ЗВО.

4. Відсутність фінансових можливостей ЗВО з придбання необхідних апаратних і програмних засобів для навчання майбутніх ІТ-фахівців.

5. Викладачі повинні мати не тільки широкі теоретичні знання, а й володіти всіма нововведеннями в ІТ-сфері.

6. Низький рівень оплати праці викладачів ЗВО порівняно з фахівцями ІТ-сфери призводить до того, що викладачі, які досягли достатньо високого рівня теоретичних знань і практичних навичок переходять на роботу в ІТ-компанії.

7. ЗВО при розробленні навчальних програм орієнтуються на вимоги стандартів Міністерства освіти і науки України, але вони не повною мірою відображують реальні потреби підприємств.

Таким чином, можна зробити такі висновки щодо основних умов впровадження дуальної форми здобуття вищої освіти в підготовку ІТ-спеціалістів:

- необхідна наявність базових підприємств, зацікавлених у співпраці з ЗВО;

- необхідна наявність програми взаємодії ЗВО та ІТ-підприємства, яка відповідає вимогам сучасності;

- необхідно створення спеціальних робочих місць для студентів, які навчаються за дуальною формою здобуття вищої освіти;

- необхідно введення стажування викладачів ІТ-дисциплін на підприємствах ІТ-сфери.

Існує суперечність, яка полягає в тому, що для успішної реалізації програми дуального навчання потрібне залучення до освітнього процесу викладачів – співробітників ІТ-підприємства, але нормативні документи у сфері кадрового забезпечення вимагають наявності не тільки вищої спеціальної освіти за профілем дисциплін, що викладаються, а й наявності наукового ступеня, відповідних публікацій та ін.

1. Проект Положення про дуальну форму здобуття вищої та фахової перед вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-polozhennya-pro-dualnu-formu-zdobuttya-vishoyi-ta-fahovoyi-peredvishoyi-osviti>.